

11. møde.

Torsdag den 23. oktober kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Poul Dalsager.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 1. november d. å. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Poul Dalsager.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Stedfortræderen vil herefter blive indkaldt som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 1. november d. å.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om bygningsfredning.

(Lovforslaget (nr. 3) findes i tillæg A. sp. 471, fremsættelsen i tidenden sp. 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lembourn: Det vigtigste i dette forslag er jo forøgelsen af bevillingen til bygningsfredningsfonden fra 400.000 kr. til 800.000 kr., og det kan jeg på det konservative folkepartis vegne varmt anbefale.

Forslagets anden ændring drejer sig om, at ministeren skal have mulighed for at ændre med hensyn til indstillingen af de to medlemmer af synet, som i øjeblikket vælges af Københavns kommune og Den danske Købstadforening, ikke Købmandsforening, som der står i ministerens skriftlige fremsættelse, og af De samvirkende Sogneråds-

foreninger og Bymæssige Kommuner i fællesskab. Også denne ændring er jo ganske naturlig.

Jeg skal blot gøre en lille bemærkning. I bemærkningerne til lovforslaget anføres det, at man forventer, at fondens fremtidige erhvervelser af bevaringsværdige ejendomme kræver, at man udvider administrationen; i forvejen er der en jurist i kulturministeriet, som arbejder med disse ting. Det synes mig egentlig ikke at være rimeligt at ansætte yderligere administrationspersonale i betragtning af de meget små beløb, det her drejer sig om at administrere.

Men bortset fra dette kan jeg altså på det konservative folkepartis vegne stærkt anbefale lovforslaget.

Marie Louise Truels-Christensen: De foreslåede ændringer i bygningsfredningsloven kan venstre tilslutte sig.

Til § 3 ønskes en tilføjelse, som har relation til de ændringer, der kan ske ved kommunesammenlægningen vedrørende de to medlemmer, der repræsenterer ejere og brugere af fredede ejendomme; venstre kan også tiltræde, at denne tilføjelse vedtages.

Statens bygningsfonds midler, de 400.000 kr., har været ret beskedne i forhold til fondens formål og de opgaver, der kunne være al ønskelig grund til at løse, støtte eller hjælpe på glad, så derfor må forhøjelsen til 800.000 kr. forekomme rimelig; det er ikke noget overvældende beløb, når man tager i betragtning, hvad det kan koste i dag at købe et gammelt hus og lade det restaurere.

Bemærkningerne slutter med det spørgsmål, om den almindelige beskyttelse af de fredede bygninger er tilstrækkelig, og her vil jeg gerne have lov til at fremføre noget. Jeg forstår godt den tvivl, der ligger bag ved spørgsmålet, som ønskes taget op ved den kommende revision om 3 år. Se blot på, hvordan facaderne på de mange fredede ejendomme i Latinerkvarteret her i København ser ud og ødelægges, overklistret som de er med plakater og bemalede med slagord og mærkelige tegninger til enhver tid. Der er i cirkulæret til loven paragraffer, der angiver forholdsregler over for vanrøgt o. lign. af fredede ejendomme. Det hedder f. eks. i § 18:

„Med bøde straffes den, der sætter skilte op uden at indhente tilladelse.“

[Marie Louise Truels-Christensen.]

Men det bliver altså ejerne, der kommer til at bøde for den vandalisme, der begås i ly af nattens mørke. Synderne får man ikke fat på. Jeg tror, at ingen nok så god bygningsfredningslov vil kunne hindre hærværk. Man skal vistnok opdrages til forståelse af bevaring af kulturværdier.

Med disse bemærkninger vil jeg på venstres vegne anbefale vedtagelse af dette forslag.

Jørgen Andersen: Den nye opdeling af landet i storkommuner var en ukendt faktor, da man i 1966 vedtog loven om bygningsfredning. De årlige statstilskud på 400.000 kr. blev fastlagt dengang på basis af et temmelig usikkert skøn. Det eneste sikre dengang som også i dag var en lykkelig forståelse blandt tingets medlemmer for at bevare så store dele af vore ældre tiders særligt særprægede bygningsværker som muligt. Man vil med andre ord sikre efterslægten mulighed for at kunne følge og på nærmeste hold opleve den kulturelle udvikling, som i henseende til arkitektur, bygningsteknik, levesæt osv. har sat sit interessante særpræg på skiftende tidsafsnit. Se blot på naboskabet på den anden side af kanalen, bygningsrækken ovre på Gammel Strand.

Et forstående ja hertil forpligter naturligvis såvel økonomisk som praktisk. Det vedgår det radikale venstre. Vi finder det rimeligt, at ministeren for kulturelle anliggender får bemyndigelse til at foretage de nødvendige ændringer med hensyn til indstilling af de to af medlemmerne af det særlige bygningssyn, såfremt en ny opdeling af de kommunale organisationer gør det nødvendigt. Jeg tænker i denne forbindelse på Den danske Købstadforening — ikke Købmandsforening, som der står i ministerens forelæggelsestale — og De samvirkende Sognerådsforeninger.

Vi erkender også det rimelige i, at man udvider statstilskuddet til statens bygningsfond med de foreslåede 400.000 kr. Vi tilstår gerne også at have både hjertelag og forståelse for et endnu større beløb, som uden tvivl nok vil blive krævet; men vi erkender også, at landets samlede økonomiske muligheder her som på så mange andre om-

råder sætter grænser, som ikke bør overses. Vi håber, fondet med den foreslåede udvidelse nogenlunde vil være i stand til at holde trit med det behov, som opstår undervejs indtil 1973, da loven igen er foreslået optaget til revision. Givet må det under alle omstændigheder være, at man til den tid har indhøstet en del mere af den erfaring, som vi i dag så beklageligt må stå og mangle.

Morten Lange: Ved behandlingen af denne lov i 1966 gjorde mit partis ordfører, hr. Poul Dam, som desværre ikke kan være til stede i dag, opmærksom på, at lovens eneste væsentlige fejl, eller i hvert fald den væsentligste, var, at det beløb, der var stillet til rådighed for bygningsfredningen, var for lavt. Det skal altså ikke være til sorg for mit parti, at man nu forøger dette beløb til en noget større sum, der årlig skal tilføres fonden. Der vil dog stadig væk være grund til at gøre opmærksom på, at de fondsmidler, der her er tale om til fredning af fredningsværdige bygninger, ikke er så forfærdelig meget mere, end en interesseret skibsreder af mellemstørrelse måske kunne blive lokket til eller lokke sig selv til at yde. Det er et meget beskedent beløb til fredning af bygninger, staten her stiller til rådighed. Hvis der overhovedet skal være tale om, at det, som er fredningsværdigt, skal undgå ødelæggelse, så må man jo håbe på, at kommunerne gør en prisværdig indsats også for deres egne midler, og så må man håbe på, at det ikke varer alt for længe, inden den stigende tendens i fonden giver sig udslag i nye tilskud. Det forekommer mig, at et beløb under 1 mill. kr. om året til bygningsfredning er et særdeles beskedent beløb, når man ved, hvilken værdi bygninger har nu til dags.

Men jeg kan tilsige en særdeles velvillig behandling af forslaget om denne stigning, og skulle regeringen også inden 1973-74 — og hvis det skal være i denne regerings tid, så skal det jo være snart — komme med forslag om yderligere forøgelser, så skal det også møde velvilje.

Otto Mørch: Socialdemokratiet kan tilsige velvillig behandling af det foreliggende lov-

[Otto Mørch.]

forslag. Dog ligger det sådan, at vi gerne vil kigge på enkeltheder i udvalget. Vedrørende den økonomiske dækning af de kommende fredninger af bygninger synes vi, at det med den udvikling, der er i gang rent prismæssigt, må være betimeligt at kigge på, om der skal stilles rigeligere pengemidler til rådighed.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Jeg takker for den tilslutning, lovforslaget har fået. Set i forhold til de opgaver, der ligger i at bevare fredningsværdige bygninger, er det ikke noget stort beløb, der er til rådighed; men den forøgelse, der her er tale om, vil alligevel betyde en meget væsentlig hjælp for kulturministeriet.

Hr. Lembourn var inde på spørgsmålet om administrationen. Jeg vil gerne her sige, at den embedsmand, der varetager sekretæropgaverne, har det ikke som sit eneste job; det tages ind imellem. Jeg tror ikke, administrationsudgifterne andrager mere end 1 pct. af det samlede beløb.

Jeg er enig med fru Marie Louise Truels-Christensen om betydningen af, at man opmuntrer til forståelse for de værdier, vi har i mange af vore smukke, gamle bygninger. Der er sket adskilligt før i tiden, som vi har grund til at beklage, med hensyn til disse bygninger, men jeg tror, der er en stigende forståelse for nødvendigheden af, at vi søger at bevare de meget værdifulde miljøer og gamle bygninger, vi ejer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver.

(Lovforslaget (nr. 8) findes i tillæg A. sp. 299, fremsættelsen i tidenden sp. 101).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Gørssen: Forslaget til lov om forhøjelse af hædersgaver er et af de forslag, som traditionen tro vil få en let gang gennem tinget, og jeg vil gerne indledningsvis takke socialministeren for den tidlige fremsættelse.

Selv om der snart er gået 25 år siden Danmarks befrielse, ved vi alle, at de ulykker, som ramte mange hjem i tiden efter den 9. april 1940 og indtil krigens og besættelsens afslutning, stadig hviler tungt på dem, der kom til at bære de største byrder, og for hvem afstanden i tid ikke kan bortvejre de savn, som én gang blev skabt i de 5 lange år. Mit parti hilser derfor med tilfredshed, at det tidligere fastsatte grundbeløb for hædersgaverne på 800 kr. til invaliderede og enker nu forhøjes med i alt 125 pct. til 1.800 kr. årlig fra 1. april 1970 at regne, selv om forhøjelsen går ud over den siden sidste ændring i 1968 skete prisudvikling. At der samtidig foreslås foretaget forhøjelse af hædersgaver til sårede og efterladte efter faldne fra den 29. august 1943 og af understøttelser, der ydes i anledning af ulykkestilfælde på søen som følge af krigsbegivenheder under verdenskrigen 1914-18, hilser jeg også med tilfredshed.

Selv om man nu under henvisning til historiske data for femte gang har fundet anledning til at justere hædersgaverne under hensyn til den stedfundne prisudvikling, var det måske værd at overveje, om man ikke nu ca. 25 år efter krigens og besættelsens ophør løbende skulle sikre, at hædersgaverne steg i takt med prisudviklingen, og jeg vil gerne spørge socialministeren, om man kan forvente et initiativ fra